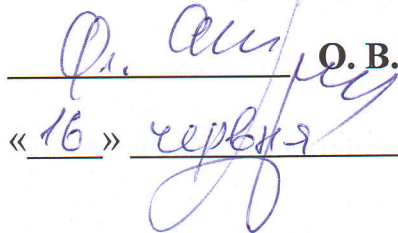

НАЦІОНАЛЬНА АКАДЕМІЯ НАУК УКРАЇНИ
ІНСТИТУТ ДЕРЖАВИ І ПРАВА імені В. М. КОРЕЦЬКОГО

ЗАТВЕРДЖУЮ

Директор Інституту держави і права
імені В. М. Корецького НАН України
академік НАПрН України

_____ **О. В. Скрипнюк**
« 16 » червня _____ 2023 року

РОБОЧА ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

«Проблеми теорії та практики міжнародного права»

підготовки здобувачів вищої освіти

на третьому (освітньо-науковому) рівні

на здобуття ступеня: доктор філософії (PhD)

галузь знань: 29 – Міжнародні відносини

спеціальність: 293 – Міжнародне право

Розглянуто та затверджено

на засіданні Вченої ради Інституту

« 15 » червня _____ 2023 року

протокол № 6

Розробники:

Денисов В.Н., провідний науковий співробітник відділу міжнародного права та порівняльного правознавства, доктор юридичних наук, професор, член-кореспондент Національної академії правових наук України
Фалалеева Л.Г., старший науковий співробітник відділу міжнародного права та порівняльного правознавства, доктор юридичних наук, доцент

Затверджено на засіданні відділу міжнародного права та порівняльного правознавства « 8 » червня 2023 року, протокол №5.

Завідувач відділу

Н. М. Оніщенко

1. Загальна інформація про навчальну дисципліну:

Повна офіційна назва наукової установи	Інститут держави і права імені В. М. Корецького Національної академії наук України
Повна назва навчальної дисципліни	Проблеми теорії та практики міжнародного права
Повна назва відповідального структурного підрозділу	Відділ міжнародного права та порівняльного правознавства
Викладачі	Денисов В. Н., доктор юридичних наук, професор, член-кореспондент НАПрН України; Фалалеева Л. Г., доктор юридичних наук, доцент
Рівень вищої освіти	НПК України – 8 рівень, FQ-EHEA – третій цикл, EQF-LLL – 8 рівень
Форма навчання	Денна/заочна
Передумови для вивчення дисципліни	Наявність освітнього ступеня магістр (ОКР – спеціаліст)
Рік та семестр вивчення навчальної дисципліни	Перший рік підготовки, 2 семестр - другий рік підготовки, 3 семестр
Мова викладання, навчання, оцінювання	Українська
Місце навчальної дисципліни в освітньо-науковій програмі	Обов'язковий компонент освітньо-наукової програми, цикл – професійна підготовка
Обсяг навчальної дисципліни	6 кредитів ЄКТС/180 год., у т. ч.: аудиторних занять 60 год., з них: лекції – 32 год., семінарські заняття – 28 год., самостійна робота – 120 год.
Форма поточного та підсумкового контролю	Підсумковий контроль – іспит
Інструменти, обладнання та програмне забезпечення	Підручники, навчальні посібники, монографії, статті у наукових фахових виданнях, інтернет-ресурси, міжнародно-правові акти та рішення міжнародних юрисдикційних органів
Електронна адреса відділу / номер телефону	interlaw.kisl@gmail.com; +380 44 278 75 33

2. Мета навчальної дисципліни:

ознайомити аспірантів з основними тенденціями розвитку сучасного міжнародного права, що передбачає: системне опанування ними базових теоретичних знань у цій сфері як специфічної системи міжнародно-правових принципів і норм, що регулюють міждержавні відносини, а також важливих проблем сучасного міжнародного права, його відмінностей від національного права та права Європейського Союзу; систематизацію основних сучасних концептуальних підходів до сутності та особливостей системи міжнародного права, її історичних витоків і перспектив розвитку;

формування розуміння особливостей практики застосування міжнародно-правових норм у міждержавних відносинах та особливостей функціонування сучасного міжнародного правопорядку; відпрацювання навичок системного аналізу міжнародно-правових актів, уміння збирати, обробляти, узагальнювати і систематизувати міжнародно-правовий матеріал, формулювати, висловлювати та відстоювати власну позицію в академічному мультикультурному середовищі; надання безсторонньої, самостійної, критичної та обґрунтованої міжнародно-правової оцінки сучасним подіям міжнародних відносин; застосування набутих знань при моделюванні рішень міжнародних юрисдикційних органів; сприяння самостійній, творчій науковій роботі аспірантів, їх аналітичній діяльності в сфері міжнародного права; відпрацювання навичок комплексного аналізу першоджерел, доктринальних напрацювань і практичних надбань з актуальних питань; формування в аспірантів критичного і креативного мислення, активного дослідника важливих проблем теорії та практики міжнародного права, здатного виявляти в процесах, подіях і фактах міжнародних відносин тенденції та закономірності, аргументовано формулювати їх, коректно оцінювати та виокремлювати пов'язані з ними виклики, загрози, ризики і можливості, генерувати ідеї, дотримуючись принципів академічної доброчесності.

У цивілізаційному та екзистенційному вимірах на території України триває російська збройна агресія, підкреслюючи важливість осмислення необхідності удосконалення відповідних практик відновлення і підтримання міжнародного миру та безпеки, реформування Ради Безпеки ООН, конструювання оптимальної повоєнної моделі міжнародного правопорядку.

3. Попередні вимоги для опанування навчальної дисципліни:

- 1) належне знання основ міжнародного права, його понятійно-категоріального апарату, здобуте при вивченні курсів «Міжнародне право», «Порівняльне правознавство», «Міжнародний захист прав людини» та інших під час здобуття освіти на освітньо-кваліфікаційному рівні магістр чи спеціаліст;
- 2) знання базових положень основних сучасних концепцій міжнародного права, а також їх історичних витоків і тенденцій розвитку;
- 3) володіння основними методами самостійного наукового дослідження у сфері міжнародного права, аналізу джерел міжнародного права, уміння збирати, обробляти, узагальнювати та систематизувати міжнародно-правовий матеріал, а також розуміння сутності та особливостей основних інститутів та галузей сучасного міжнародного права.

4. Анотація навчальної дисципліни:

Викладання цієї навчальної дисципліни для аспірантів спрямоване на забезпечення поглибленого розкриття як основних теоретичних проблем міжнародного права, включаючи поняття, основні концепції щодо його юридично обов'язкової сили, суб'єктний склад, джерельну базу, юридичний зміст основних принципів тощо, так і актуальних проблем застосування норм сучасного міжнародного права, зокрема особливостей міжнародно-правової відповідальності, практики застосування мирних засобів врегулювання міжнародних спорів, актуальних проблем права міжнародних договорів, міжнародного права прав людини, права міжнародних організацій, права зовнішніх зносин, міжнародного кримінального права тощо. Відповідно сформовано структуру змістових модулів, сформульовано тематику лекцій та семінарів.

5. Завдання (навчальні цілі) дисципліни: розуміння особливостей міжнародного права як специфічної правової системи, знання його відмінностей від національного права та права Європейського Союзу, особливостей суб'єктного складу, джерельної бази та основних принципів; розуміння сучасної практики застосування норм міжнародного права у сфері міжнародно-правової відповідальності, мирних засобів врегулювання міжнародних спорів, права міжнародних договорів, права зовнішніх зносин, міжнародного захисту прав людини, міжнародного кримінального права тощо; розуміння особливостей застосування норм міжнародного права в практиці міжнародних

юрисдикційних органів, зокрема Міжнародного Суду ООН, Міжнародного кримінального суду та вміння моделювати відповідні варіанти їхніх рішень; знання правових засад і практики функціонування універсальних та регіональних органів у сфері захисту прав людини та вміння подавати звернення до них у встановленому порядку.

6. Результати навчання за дисципліною:

Результати навчання за дисципліною визначаються на основі оцінки набутих аспірантами загальних та фахових компетентностей (ЗК та ФК), знань, вмінь, здатності до комунікації, автономності (самостійної діяльності), інновацій, безперервного саморозвитку, самовдосконалення та відповідальності:

Код	Результат навчання (1 - знати; 2 - вміти; 3 - комунікація; 4 - автономність та відповідальність)	Форми (та/або методи і технології) викладання і навчання	Методи оцінювання та пороговий критерій оцінювання (за необхідності)	Відсоток у підсумковій ОЦІНЦІ з навчальної дисципліни
1.1.	<u>Знати:</u> поняття та особливості міжнародного права як правової системи, специфіку його суб'єктів та джерел	Лекція, семінар, самостійна робота	Опитування, доповіді (презентації), наукові роботи, модульна контрольна робота	30%
1.2.	<u>Знати:</u> юридичний зміст основних принципів сучасного міжнародного права	Лекція, семінар, самостійна робота	Опитування, доповіді (презентації), наукові роботи, модульна контрольна робота	
1.3.	<u>Знати:</u> особливості відповідальності та процедуру застосування санкцій, специфіку застосування мирних засобів врегулювання міжнародних спорів	Лекція, семінар, самостійна робота	Опитування, доповіді (презентації), наукові роботи, модульна контрольна робота	
1.4.	<u>Знати:</u> актуальні проблеми права міжнародних договорів та міжнародного права прав людини	Лекція, семінар, самостійна робота	Опитування, доповіді (презентації), наукові роботи, модульна контрольна робота	
2.1.	<u>Вміти:</u> оперувати міжнародно-правовою термінологією та належним чином застосовувати її в процесі подальшого навчання та здійснення наукової діяльності	Лекція, семінар, самостійна робота	Опитування, доповіді (презентації), наукові роботи, модульна контрольна робота	30%
2.2.	<u>Вміти:</u> розкривати юридичний зміст норм сучасного міжнародного права та надавати рекомендації щодо їх належного застосування органами державної влади	Лекція, семінар, самостійна робота	Опитування, доповіді (презентації), наукові роботи, модульна контрольна робота	
2.3.	<u>Вміти:</u> на основі отриманих теоретичних знань застосовувати міжнародно-правові правові норми в конкретних міжнародно-правових ситуаціях, зокрема під час звернення до міжнародних юрисдикційних установ з метою захисту прав та законних інтересів України та її громадян	Лекція, семінар, самостійна робота	Опитування, доповіді (презентації), наукові роботи, модульна контрольна робота	
3.1.	<u>Комунікація:</u> виявляти та вирішувати актуальні міжнародно-правові проблеми, організувати, планувати, реалізувати та презентувати дослідження фундаментального або прикладного характеру з	Лекція, семінар, самостійна робота	Опитування, доповіді (презентації), наукові роботи, модульна контрольна робота	25%
3.2.	<u>Комунікація:</u> з додержанням вимог наукової етики, академічної доброчесності	Лекція, семінар, самостійна робота	Опитування, доповіді (презентації), наукові роботи, модульна контрольна робота	

ПРН-13. Викладати навчальні дисципліни у ЗВО, застосовуючи сучасну методологію, новітні інформаційні й комунікаційні технології	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+
ПРН-14. Здатність до постійного самовдосконалення та саморозвитку	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+

8. Форми оцінювання аспірантів

Система оцінювання знань аспірантів з кожної дисципліни включає поточний (у випадку визначення лише одного модуля), модульний та семестровий контроль знань, оцінювання результатів практики.

- *Поточний контроль* здійснюється протягом семестру під час проведення лекційних, практичних занять.

- *Модульний контроль* проводиться з урахуванням даних поточного контролю за відповідний модуль і має на меті оцінку результатів знань аспіранта після вивчення матеріалу з логічно завершеної частини дисципліни – змістового модуля.

- *Семестровий контроль* проводиться у формі екзамену, визначених робочим навчальним планом у терміни, передбачені графіком навчального процесу.

На початку вивчення відповідної дисципліни аспіранта повідомляють про наявність робочої навчальної програми, про кількість змістових модулів, зміст, форми проведення поточного (модульного) контролю та критерії їх оцінювання. При **поточному** контролі *оцінці підлягають* – рівень знань, умінь і навичок аспірантів, продемонстрований у відповідях і виступах; активність при обговоренні питань; результати виконання тестів тощо (максимальний бал – 60).

Аспірант, який з поважних причин, підтверджених документально, не мав можливості брати участь у формах поточного контролю (не склав ЗМ), має право на його відпрацювання у двотижневий термін після повернення до навчання. Аспіранту, який не набрав прохідного мінімуму, за дозволом викладача, надається можливість здачі пройденого матеріалу для отримання необхідної кількості балів з поточного контролю шляхом виконання спеціальних тестів/контрольної роботи підвищеної складності, за виконання яких можна набрати до 40 балів. У випадку проведення поточного контролю комісією складність тестових чи контрольних завдань може бути підвищена і оцінюється до 50 балів.

Аспірант **не допускається** до складання екзамену, якщо кількість балів, одержаних за змістові модулі (поточний контроль) упродовж семестру разом з максимально можливою кількістю балів, набраних на екзамені, в сумі не перевищуватиме 60 балів.

Семестровий контроль у формі *іспиту* — підсумкова кількість балів з дисципліни {максимум 100 балів} визначається з урахуванням балів, отриманих під час екзамену (максимальний бал – 40), та балів — за змістові модулі (загальна сума балів, яку набрав аспірант за семестр). У відомості обліку успішності з навчальної дисципліни проставляються зведені дані за 100-бальною шкалою, за національною шкалою {«відмінно», «добре», «задовільно», «незадовільно»} та за шкалою ЄКТС (A, B, C, D, E, FX, F).

Підсумкове оцінювання: екзамен

	ЗМ 1	ЗМ 2	Екзамен	Підсумкова оцінка
Максимум	30	30	40	100

Таблиця відповідності шкали оцінювання

Оцінка за 100-бальною шкалою Інституту	Оцінка за національною шкалою	Оцінка за шкалою ЄКТС	Пояснення
90 – 100	відмінно	A	Відмінно (відмінне виконання лише з незначною кількістю помилок). <i>Аспірант повністю оволодів програмою навчальної дисципліни, вільно оперує категоріальним апаратом; дає послідовні, чіткі та логічно побудовані відповіді на основні та додаткові питання; демонструє обізнаність з усіма поняттями, фактами, термінами; аргументовано використовує їх, уміє застосовувати матеріал для винесення власних суджень.</i>
82 – 89	добре	B	Дуже добре (вище середнього рівня з кількома помилками). <i>Аспірант достатньо повно оволодів програмою навчальної дисципліни, проте у відповідях допускає несуттєві неточності; з незначними помилками демонструє розуміння основоположних теорій і фактів та вміння встановлювати причинно-наслідкові зв'язки між ними; вільно оперує понятійним апаратом з несуттєвими неточностями.</i>
75 – 81		C	Добре (в цілому правильне виконання з певною кількістю суттєвих помилок). <i>Аспірант в цілому оволодів програмою навчальної дисципліни, проте при викладенні деяких питань (усно чи письмово) не вистачає достатньої глибини аргументації при оцінці наукових фактів, процесів, явищ, подій; оперує понятійним апаратом, допускаючи окремі неточності.</i>
67 – 74	задовільно	D	Задовільно (непогано, але зі значною кількістю недоліків). <i>Аспірант не в повному обсязі оволодів програмою навчальної дисципліни; матеріал викладає без глибокого осмислення, аналізу, порівняння та узагальнення. Фрагментарно, поверхнево (без аргументації та обґрунтування) викладає матеріал при усних або письмових відповідях.</i>
60 – 66		E	Достатньо (виконання задовольняє мінімальним критеріям). <i>Аспірант показує мінімально достатній рівень знань з дисципліни. У відповідях (усних чи письмових) допускає суттєві помилки та не може критично оцінити наукові факти, явища, події.</i>
59 35 –	незадовільно	FX	Незадовільно (з можливістю повторного складання). <i>Аспірант не володіє програмою навчальної дисципліни; дає неправильну або поверхневу відповідь, яка свідчить про неусвідомленість і</i>

			<i>нерозуміння поставленого завдання.</i>
<i>1 – 34</i>		F	Незадовільно (з обов'язковим повторним курсом). <i>Аспірант показує неприйнятний рівень володіння програмою навчальної дисципліни.</i>

Екзамен і залік вважається не зданими, якщо сумарна кількість балів з дисципліни **менша за 60 балів.**

9. Структура навчальної дисципліни. Тематичний план лекцій, семінарів та самостійної роботи

№№	Назва теми	Кількість годин			
		Лекції	Семінари	Самостійна робота	Загальний обсяг годин
<u>ЗМІСТОВИЙ МОДУЛЬ 1.</u>					
АКТУАЛЬНІ ПРОБЛЕМИ ТЕОРІЇ МІЖНАРОДНОГО ПРАВА					
1.1	Історія науки міжнародного права	2		12	14
1.2	Особливості міжнародного права як правової системи	2	2	8	12
1.3	Співвідношення міжнародного, національного права та права Європейського Союзу	2	2	4	8
1.4	Суб'єкти міжнародного права	2	2	6	10
1.5	Теорія джерел міжнародного права	2	2	8	12
1.6	Юридичний зміст основних принципів сучасного міжнародного права	2	2	6	10
1.7	Система міжнародного права	2	2	6	10
1.8	Міжнародне право як основа міжнародного правопорядку	2	2	10	14
	ВСЬОГО	16	14	60	90
<u>ЗМІСТОВИЙ МОДУЛЬ 2.</u>					
АКТУАЛЬНІ ПРОБЛЕМИ ПРАКТИКИ ЗАСТОСУВАННЯ МІЖНАРОДНОГО ПРАВА					
2.1	Визнання та правонаступництво у міжнародному праві			4	4
2.2	АКТУАЛЬНІ ПРОБЛЕМИ ПРАВА ЗОВНІШНІХ ЗНОСИН	4	2	6	12
2.3	Проблема відповідальності у міжнародному праві. Санкції та контрзаходи	4	2	8	14
2.4	Проблеми мирного врегулювання міжнародних спорів	2	2	10	14
2.5	АКТУАЛЬНІ ПРОБЛЕМИ ПРАВА МІЖНАРОДНИХ ДОГОВОРІВ	2	2	10	14
2.6	АКТУАЛЬНІ ПРОБЛЕМИ МІЖНАРОДНОГО ЗАХИСТУ ПРАВ ЛЮДИНИ	2	4	10	16

2.7	Актуальні проблеми міжнародного кримінального права	2	2	12	16
ВСЬОГО		16	14	60	90
РАЗОМ		32	28	120	180

АКТУАЛЬНІ ПРОБЛЕМИ ТЕОРІЇ МІЖНАРОДНОГО ПРАВА (90 годин)**ЗМІСТОВИЙ МОДУЛЬ 1.****ПЛАН ЛЕКЦІЙ, СЕМІНАРСЬКИХ ЗАНЯТЬ, ЗАВДАННЯ ДЛЯ САМОСТІЙНОЇ РОБОТИ****Тема 1.1 Історія науки міжнародного права (14 годин)**Лекція (2 год.).

1. Історія вітчизняної науки міжнародного права.
2. Харківська школа міжнародного права.
3. Львівська школа міжнародного права.
4. Наука міжнародного права в Університеті Святого Володимира.
5. Одеська школа міжнародного права.
6. Сучасна міжнародно-правова думка та наукові школи в Україні.

Завдання для самостійної роботи (12 год.).

1. Історія науки міжнародного права.
2. Становлення та розвиток вітчизняної науки міжнародного права.
3. Наукові школи міжнародного права в Україні.
4. Напрями розвитку міжнародно-правових вчень.

Тема 1.2 Особливості міжнародного права як правової системи (12 годин)Лекція (2 год.).

1. Поняття та призначення міжнародного права, його особливості.
2. Предметна та об'єктна сфери дії міжнародного права.
3. Основні етапи історичного розвитку міжнародного права.
4. Статут ООН як основа сучасного міжнародного права.

Семінарське заняття (2 год.).

1. Поняття та особливості міжнародного права.
2. Сфера дії міжнародного права та механізм міжнародно-правового регулювання.
3. Основні концепції щодо юридично обов'язкової сили міжнародного права.
4. Функції міжнародного права.

Завдання для самостійної роботи (8 год.).

1. Проблема визначення міжнародного права у вітчизняній та зарубіжній науці міжнародного права.
2. Об'єктивна необхідність існування міжнародного права.
3. Природно-правовий, позитивістський та інші підходи до розуміння юридично обов'язкової сили міжнародного права.
4. Сфера дії сучасного міжнародного права. Універсальне, регіональне та партикулярне міжнародне право.

5. Місце міжнародного права в міжнародній нормативній системі.
6. Походження терміну «міжнародне право».
7. Сутнісні риси сучасного міжнародного права, його відмінність від класичного.

Тема 1.3 Співвідношення міжнародного, національного права та права Європейського Союзу (8 годин)

Лекція (2 год.).

1. Проблеми співвідношення міжнародного та національного права.
2. Особливості імплементації норм міжнародного права у внутрішній правопорядок держав.
3. Співвідношення міжнародного публічного права та міжнародного приватного права.
4. Співвідношення міжнародного права та права Європейського Союзу.

Семінарське заняття (2 год.).

1. Теорії співвідношення міжнародного та національного права.
2. Обов'язок держави забезпечити дотримання норм міжнародного права у внутрішньому правопорядку (трансформація, відсилка, інкорпорація, перетворення, легітимація, рецепція, уніфікація, паралельна правотворчість тощо).
3. Національне законодавство України, її судова практика та міжнародне право.

Завдання для самостійної роботи (4 год.).

1. Форми реалізації норм міжнародного права у національному праві.
2. Конституційне право і судова практика держав щодо співвідношення національного та міжнародного права.
3. Національне законодавство України, її судова практика та міжнародне право.
4. Конституція України про дію міжнародного права у внутрішньому праві.
5. Закон України Про міжнародні договори України від 29 червня 2004 р. щодо дії міжнародного права у внутрішньому праві.

Тема 1.4 Суб'єкти міжнародного права (10 годин)

Лекція (2 год.).

1. Поняття суб'єкта міжнародного права.
2. Характерні риси та особливості інституту міжнародної правосуб'єктності в сучасному міжнародному праві.
3. Держава як основний, первинний та універсальний суб'єкт міжнародного права.
4. Особливості міжнародної правосуб'єктності народів, які реалізують право на самовизначення.

5. Характеристика міжнародної організації як похідного суб'єкта міжнародного права.

6. Проблема міжнародної правосуб'єктності індивіда в сучасному міжнародному праві.

Семінарське заняття (2 год.).

1. Особливості та обсяг міжнародної правосуб'єктності.
2. Україна як суб'єкт міжнародного права.
3. Права та обов'язки держав.
4. Міжнародна правосуб'єктність народу, який реалізує право на самовизначення.

Завдання для самостійної роботи (6 год.).

1. Основні етапи історичного розвитку міжнародної правосуб'єктності України.
2. Міжнародна правосуб'єктність міжнародних організацій.
3. Статус Святого Престолу і Мальтійського Ордену в міжнародному праві.
4. Статус вільних міст у міжнародному праві: історичні приклади.
5. Проблема міжнародної правосуб'єктності транснаціональних компаній в сучасному міжнародному праві.

Тема 1.5 Теорія джерел міжнародного права (12 годин)

Лекція (2 год.).

1. Поняття та основні концепції джерел міжнародного права у доктрині міжнародного права.
2. Міжнародний договір як джерело міжнародного права.
3. Міжнародно-правовий звичай та міжнародні узвичаєння: порівняльний аналіз.
4. Загальні принципи права.
5. Допоміжні засоби для визначення міжнародно-правових норм.
6. Джерела міжнародного права, не вказані у статті 38 Статуту Міжнародного Суду ООН.

Семінарське заняття (2 год.).

1. Основні теоретичні підходи до розуміння поняття «джерела міжнародного права» у вітчизняній та зарубіжній науці міжнародного права.
2. Ієрархія та класифікація джерел міжнародного права.
3. Міжнародний договір та міжнародно-правовий звичай як основні джерела сучасного міжнародного права.
4. Загальні принципи права як джерела міжнародного права.
5. Роль доктрини міжнародного права як допоміжного засобу для визначення міжнародно-правових норм.
6. Судовий прецедент як допоміжний засіб для визначення міжнародно-правових норм.

Завдання для самостійної роботи (8 год.).

1. Співвідношення міжнародного договору та міжнародно-правового звичаю.
2. Односторонні акти держав як джерела міжнародного права.
3. Рішення міжнародних організацій як джерела міжнародного права.
4. Роль національного права, рішень національних та міжнародних судів у процесі формування звичаєвих норм міжнародного права.
5. Роль консультативних висновків Міжнародного Суду ООН у процесі створення норм міжнародного права.

Тема 1.6 Юридичний зміст основних принципів сучасного міжнародного права (10 годин)

Лекція (2 год.).

1. Поняття та особливості юридичної природи основних принципів міжнародного права.
2. Функції основних принципів міжнародного права.
3. Класифікація основних принципів міжнародного права.
4. Співвідношення основних принципів з галузевими принципами міжнародного права.
5. Порухення збройною агресією Російської Федерації проти України основних принципів міжнародного права.

Семінарське заняття (2 год.).

1. Класифікація основних принципів міжнародного права.
2. Юридичний зміст принципу незастосування сили або загрози силою в міжнародних відносинах.
3. Юридичний зміст принципу мирного врегулювання міжнародних спорів.
4. Юридичний зміст принципу суверенної рівності держав.
5. Юридичний зміст принципу добросовісного виконання зобов'язань за міжнародним правом.
6. Юридичний зміст принципу невтручання у внутрішні справи держав.
7. Юридичний зміст принципу рівноправності та самовизначення народів.
8. Юридичний зміст принципу обов'язку співробітничати відповідно до Статуту ООН.
9. Юридичний зміст принципу територіальної цілісності держав.
10. Юридичний зміст принципу непорушності державних кордонів.
11. Юридичний зміст принципу поваги до прав людини та основоположних свобод.

Завдання для самостійної роботи (6 год.).

1. Основні етапи історичного формування основних принципів

міжнародного права.

2. Аналіз Декларації основних принципів міжнародного права, що стосуються дружніх відносин і співробітництва між державами відповідно до Статуту ООН 1970 р.

3. Аналіз Заключного акту НБСЄ 1975 р.

4. Основні принципи міжнародного права як норми *jus cogens*.

5. Співвідношення принципу рівноправності та самовизначення народів з принципами територіальної цілісності держав та непорушності державних кордонів.

6. Порушення збройною агресією Російської Федерації проти України основних принципів міжнародного права.

7. Проблема невизнаних держав у контексті основних принципів міжнародного права.

Тема 1.7 Система міжнародного права (10 годин)

Лекція (2 год.).

1. Міжнародне право як багатофункціональна і складно структурована система.

2. Тенденції розвитку системи міжнародного права.

3. Види міжнародно-правових норм та їх класифікація: за місцем у системі; за сферою дії; за юридичною силою; за характером нормативного припису; за функціями в системі; за формою й способом утворення; за строком дії.

Семінарське заняття (2 год.).

1. Особливості системи міжнародного права та тенденції її розвитку.

2. Класифікація міжнародно-правових норм.

3. Концепція «м'якого права» (*soft law*) у доктрині міжнародного права.

Завдання для самостійної роботи (6 год.).

1. Галузі та інститути міжнародного права в їх еволюційному розвитку.

2. Ієрархія норм міжнародного права.

3. Співвідношення юридичної сили звичаєвих і договірних норм міжнародного права.

4. Кодифікація та прогресивний розвиток міжнародного права.

5. Взаємодія норм міжнародного права з нормами інших систем регулювання сучасних міжнародних відносин.

Тема 1.8 Міжнародне право як основа міжнародного правопорядку (14 годин)

Лекція (2 год.).

1. Історико-правові детермінанти становлення міжнародного правопорядку XIX – початку XX ст. Головний акт Віденського конгресу 1815 р. як основа міжнародного правопорядку XIX – початку XX ст.

2. Сутність міжнародного правопорядку в сучасній доктрині міжнародного права.
3. Співвідношення міжнародного права та міжнародного правопорядку.

Семінарське заняття (2 год.).

1. Головні функції та принципи функціонування міжнародного правопорядку.
2. Юридичні засади та характерні риси сучасного міжнародного правопорядку.
3. Конструювання оптимальної повоєнної моделі міжнародного правопорядку.

Завдання для самостійної роботи (10 год.).

1. ООН та міжнародний правопорядок.
2. Міжнародний правопорядок крізь призму цивілізаційних викликів і загроз.
3. Конструювання оптимальної повоєнної моделі міжнародного правопорядку.

Контрольні запитання до змістового модуля 1

1. Поняття міжнародного права та його особливості.
2. Основні концепції щодо юридично обов'язкової сили міжнародного права.
3. Сфера дії міжнародного права: відмінності у сфері дії класичного та сучасного міжнародного права.
4. Механізм міжнародно-правового регулювання.
5. Функції міжнародного права.
6. Система міжнародного права.
7. Взаємозв'язок міжнародного права з іншими нормативними системами, що виступають регуляторами міждержавних відносин (мораль, політика, релігія).
8. Характеристика основних етапів історичного розвитку міжнародного права.
9. Основні концепції щодо джерел міжнародного права у доктрині міжнародного права.
11. Міжнародний договір як джерело міжнародного права.
12. Співвідношення міжнародно-правового звичаю та міжнародного узвичаєння.
13. Характеристика загальних принципів права як джерел міжнародного права.
14. Допоміжні засоби для визначення міжнародно-правових норм.
15. Джерела міжнародного права, не вказані у статті 38 Статуту Міжнародного Суду ООН.
16. Характерні риси та особливості інституту міжнародної правосуб'єктності в сучасному міжнародному праві.
17. Держава як основний, первинний та універсальний суб'єкт

міжнародного права.

18. Особливості міжнародної правосуб'єктності народів, які реалізують право на самовизначення.

19. Характеристика міжнародної організації як похідного суб'єкта міжнародного права.

20. Україна як суб'єкт міжнародного права, основні етапи розвитку міжнародної правосуб'єктності України.

21. Проблема міжнародної правосуб'єктності індивіда в сучасному міжнародному праві.

22. Поняття та особливості юридичної природи основних принципів міжнародного права.

23. Функції основних принципів міжнародного права.

24. Основні етапи історичного формування основних принципів міжнародного права.

25. Класифікація основних принципів міжнародного права.

26. Співвідношення основних принципів міжнародного права з галузевими принципами міжнародного права.

27. Юридичний зміст принципу незастосування сили або загрози силою в міжнародних відносинах.

28. Юридичний зміст принципу мирного врегулювання міжнародних спорів.

29. Юридичний зміст принципу суверенної рівності держав.

30. Юридичний зміст принципу добросовісного виконання зобов'язань за міжнародним правом.

31. Юридичний зміст принципу невтручання у внутрішні справи держав.

32. Юридичний зміст принципу рівноправності та самовизначення народів.

33. Юридичний зміст принципу обов'язку співробітничати відповідно до Статуту ООН.

34. Юридичний зміст принципу територіальної цілісності держав.

35. Юридичний зміст принципу непорушності державних кордонів.

36. Юридичний зміст принципу поваги до прав людини та основоположних свобод.

37. Порушення збройною агресією Російської Федерації проти України основних принципів міжнародного права.

38. Сутність міжнародного правопорядку в сучасній доктрині міжнародного права.

39. Співвідношення міжнародного права та міжнародного правопорядку.

40. Міжнародний правопорядок крізь призму цивілізаційних викликів і загроз. Конструювання оптимальної повоєнної моделі міжнародного правопорядку.

ЗМІСТОВИЙ МОДУЛЬ 2.

АКТУАЛЬНІ ПРОБЛЕМИ ПРАКТИКИ ЗАСТОСУВАННЯ МІЖНАРОДНОГО ПРАВА (90 ГОДИН)

Тема 2.1 Визнання та правонаступництво у міжнародному праві (4 години).

Завдання для самостійної роботи (4 год.).

1. Поняття визнання у міжнародному праві, види, теорії та форми визнання.
2. Аналіз Конвенції про права та обов'язки держав 1933 р. (Конвенції Монтевідео).
3. Поняття та підстави правонаступництва.
4. правонаступництво і континуїтет у міжнародному праві.
5. Врегулювання проблем правонаступництва у зв'язку з припиненням існування СРСР.
6. Особливості правонаступництва України щодо міжнародних договорів, державної власності, державних архівів та державних боргів СРСР.

Тема 2.2 Актуальні проблеми права зовнішніх зносин (12 годин).

Лекція (4 год.).

1. Право зовнішніх зносин: актуальні проблеми теорії та практики.
2. Система органів зовнішніх зносин.
3. Актуальні питання дипломатичного та консульського права.
4. Дипломатичні привілеї та імунітети.
5. Теорії обґрунтування дипломатичного імунітету.
6. Основні критерії відбору при призначенні почесних консулів.
7. Консульські привілеї та імунітети.
8. Право спеціальних місій: актуальні питання теорії та практики.
9. Актуальні проблеми дипломатичного права міжнародних організацій.

Семінарське заняття (2 год.).

1. Право зовнішніх зносин: актуальні проблеми теорії та практики.
2. Тенденції розвитку дипломатичного та консульського права.
3. Дипломатичні привілеї та імунітети.
4. Консульські привілеї та імунітети.
5. Право спеціальних місій: актуальні питання.
6. Проблеми дипломатичного права міжнародних організацій.

Завдання для самостійної роботи (6 год.).

1. Актуальні проблеми права зовнішніх зносин.
2. Процедура призначення та вступу на посаду (акредитація) глави дипломатичного представництва.
3. Привілеї та імунітети дипломатичного представництва.
4. Особисті дипломатичні привілеї та імунітети.
5. Процедура призначення та вступу на посаду глави консульської установи.

6. Процедура призначення та вступу на посаду почесного консула.
7. Привілеї та імунітети консульських установ.
8. Особисті консульські привілеї та імунітети.

Тема 2.3 Проблема відповідальності у міжнародному праві.

Санкції та контрзаходи.

(14 годин).

Лекція (4 год.).

1. Поняття та підстави виникнення міжнародно-правової відповідальності.
2. Відповідальність держав за міжнародно-протиправні діяння.
3. Суб'єкти міжнародно-правової відповідальності.
4. Види і форми міжнародно-правової відповідальності держави.
5. Обставини, що виключають виникнення міжнародно-правової відповідальності.
6. Санкції та контрзаходи в сучасному міжнародному праві.

Семінарське заняття (2 год.).

1. Поняття та особливості застосування міжнародно-правових санкцій.
2. Механізм застосування міжнародно-правових санкцій у рамках системи ООН.
3. Еволюція застосування міжнародно-правових санкцій Радою Безпеки ООН: від всеохопних до цілеспрямованих (розумних) санкцій.
4. Механізми застосування санкцій в рамках інших міжнародних організацій.
5. Співвідношення понять санкції та контрзаходи у міжнародному праві.
6. Застосування санкцій та контрзаходів проти Російської Федерації у зв'язку зі збройною агресією проти України.

Завдання для самостійної роботи (8 год.).

1. Особливості абсолютної відповідальності держави в сучасному міжнародному праві.
2. Відповідальність за правомірну діяльність.
3. Особливості міжнародно-правової відповідальності міжнародних організацій.

Тема 2.4 Проблеми мирного врегулювання міжнародних спорів

(14 годин).

Лекція (2 год.).

1. Принцип мирного врегулювання міжнародних спорів як нормативна основа їх розв'язання у сучасному міжнародному праві.
2. Види мирних засобів врегулювання міжнародних спорів.
3. Дипломатичні засоби врегулювання міжнародних спорів.
4. Судові та арбітражні засоби врегулювання міжнародних спорів.
5. Врегулювання міжнародних спорів у рамках міжнародних організацій.

Семінарське заняття (2 год).

1. Переговори та консультації як засоби врегулювання міжнародних спорів.
2. Добрі послуги і посередництво як засоби врегулювання міжнародних спорів.
3. Слідчі та погоджувальні комісії як засоби мирного врегулювання міжнародних спорів.
4. Міжнародний арбітраж як засіб мирного врегулювання міжнародних спорів.
5. Міжнародна судова процедура як засіб мирного врегулювання міжнародних спорів.

Завдання для самостійної роботи (10 год.).

1. Співвідношення понять «спір», «ситуація», «конфлікт».
2. Історія кодифікації мирних засобів врегулювання міжнародних спорів на Гаазьких конференціях миру 1899 та 1907 рр.
3. Роль практики Постійної палати міжнародного правосуддя в розвитку мирних засобів врегулювання міжнародних спорів.
4. Практика розв'язання територіальних спорів Міжнародним Судом ООН.
5. Роль Постійної палати третейського суду як засобу мирного врегулювання міжнародних спорів.
6. Мирні засоби врегулювання міжнародних спорів у контексті розвитку міжнародного права.
7. Захист інтересів України в міжнародних юрисдикційних органах у зв'язку зі збройною агресією Російської Федерації.

Тема 2.5 Актуальні проблеми права міжнародних договорів (14 годин).

Лекція (2 год.).

1. Поняття права міжнародних договорів та його кодифікація.
2. Види міжнародних договорів.
3. Порядок та стадії укладення міжнародних договорів.
4. Чинність міжнародних договорів, їх застосування і тлумачення.
5. Припинення та зупинення дії міжнародних договорів.

Семінарське заняття (2 год.)

1. Порядок та стадії укладення міжнародних договорів.
2. Конституція України про місце міжнародних договорів України у внутрішній правовій системі: проблемні питання.
3. Досвід держав у конституційній регламентації визначення місця міжнародних договорів у внутрішньому праві.

4. Проблема визначення місця міжнародних договорів, які не потребують ратифікації Верховною Радою України, у внутрішньому праві України.
5. Характеристика Закону України Про міжнародні договори України 2004 р.

Завдання для самостійної роботи (10 год.).

1. Історія кодифікації права міжнародних договорів.
2. Особливості різних форм надання згоди суб'єкта міжнародного права на обов'язковість для нього для міжнародного договору.
3. Договірна правоздатність міжнародних міжурядових організацій.
4. Договірна правоздатність Святого Престолу та Мальтійського Ордену.

Тема 2.6 Актуальні проблеми міжнародного захисту прав людини (16 годин).

Лекція (2 год.).

1. Історія становлення міжнародних стандартів у сфері захисту прав людини.
2. Співвідношення державного суверенітету і поваги до прав людини.
3. Характеристика універсальних механізмів захисту прав людини.
4. Характеристика регіональних механізмів захисту прав людини.
5. Участь України у міжнародній системі захисту прав людини. Актуальні питання використання Україною міжнародно-правових інструментів для захисту прав її громадян на тимчасово окупованій території.

Семінарське заняття (4 год.).

1. Функції та повноваження Генеральної Асамблеї ООН у сфері захисту прав людини.
2. Функції та повноваження Економічної і Соціальної Ради ООН у сфері захисту прав людини.
3. Функції та повноваження Ради ООН з прав людини в сфері захисту прав людини.
4. Роль Міжнародного Суду ООН у сфері захисту прав людини.
5. Роль Управління Верховного комісару ООН з прав людини у сфері захисту прав людини.
6. Загальна характеристика конвенційних органів у сфері захисту прав людини (Комітет ООН з прав людини, Комітет проти катувань, Комітет з економічних, соціальних і культурних прав тощо).

Завдання для самостійної роботи (10 год.).

1. Міжнародний контроль за виконанням зобов'язань державами-учасницями конвенцій Ради Європи з прав людини.
2. Повноваження статутних та конвенційних органів Ради Європи у сфері забезпечення / захисту прав людини.

3. Особливості захисту основоположних прав у Європейському Союзі.
4. Забезпечення дотримання прав людини в рамках ОБСЄ.
5. Захист прав національних та мовних меншин у сучасному міжнародному праві.
6. Невиконання Російською Федерацією зобов'язань з прав людини на тимчасово окупованій нею території України.

Тема 2.6 Актуальні проблеми міжнародного кримінального права (16 годин).

Лекція (2 год.).

1. Актуальні проблеми міжнародного матеріального кримінального права.
2. Актуальні проблеми міжнародного процесуального кримінального права.
3. Актуальні проблеми міжнародного оперативно-розшукового права.
4. Актуальні проблеми міжнародного пенітенціарного права.
5. Міжнародні та транснаціональні злочини: порівняльна характеристика.
6. Юрисдикція Міжнародного кримінального суду.

Семінарське заняття (2 год.).

1. Індивідуальна кримінальна відповідальність фізичної особи у міжнародному праві.
2. Внесок діяльності міжнародних кримінальних трибуналів *ad hoc* у практику притягнення до індивідуальної кримінальної відповідальності.
3. Юрисдикція Міжнародного кримінального суду.
4. Проблеми, пов'язані з ратифікацією Україною Римського статуту.

Завдання для самостійної роботи (12 год.).

1. Міжнародне кримінальне право та міжнародне співробітництво у сфері запобігання злочинності.
2. Індивідуальна кримінальна відповідальність фізичної особи у міжнародному праві.
3. Внесок діяльності міжнародних кримінальних трибуналів *ad hoc* у практику притягнення до індивідуальної кримінальної відповідальності.
4. Угода про асоціацію між Україною та Європейським Союзом 2014 р. і зобов'язання України ратифікувати Римський статут Міжнародного кримінального суду.

Контрольні запитання до змістового модуля 2.

1. Поняття та підстави виникнення міжнародно-правової відповідальності.
2. Відповідальність держав за міжнародно-протиправні діяння.
3. Види і форми міжнародно-правової відповідальності держави.
4. Особливості міжнародно-правової відповідальності міжнародних

організацій.

5. Санкції та контрзаходи в сучасному міжнародному праві.
6. Поняття визнання у міжнародному праві, теорії та форми визнання.
7. правонаступництво та континуїтет у міжнародному праві.
8. Принцип мирного врегулювання міжнародних спорів як нормативна основа їх розв'язання у сучасному міжнародному праві.
9. Дипломатичні засоби врегулювання міжнародних спорів.
10. Переговори та консультації як засоби мирного врегулювання міжнародних спорів.
11. Добрі послуги і посередництво як засоби мирного врегулювання міжнародних спорів.
12. Слідчі та погоджувальні комісії як засоби мирного врегулювання міжнародних спорів.
13. Судові та арбітражні засоби вирішення міжнародних спорів у сучасному міжнародному праві.
14. Вирішення міжнародних спорів у рамках міжнародних організацій.
15. Практика врегулювання територіальних спорів Міжнародним Судом ООН.
16. Роль Постійної палати третейського суду як засобу мирного врегулювання міжнародних спорів.
17. Захист інтересів України в міжнародних юрисдикційних органах у зв'язку зі збройною агресією Російської Федерації.
18. Поняття права міжнародних договорів та його кодифікація.
19. Види міжнародних договорів.
20. Порядок та стадії укладення міжнародних договорів.
21. Чинність міжнародних договорів, їх застосування і тлумачення.
22. Припинення та зупинення дії міжнародних договорів.
23. Конституція України про місце міжнародних договорів України у внутрішній правовій системі: проблемні питання та можливі шляхи їх вирішення.
24. Досвід держав у конституційній регламентації визначення місця міжнародних договорів у внутрішньому праві.
25. Історія становлення міжнародних стандартів у сфері захисту прав людини.
26. Загальна характеристика універсальних механізмів захисту прав людини.
27. Функції та повноваження Генеральної Асамблеї ООН у сфері захисту прав людини.
28. Функції та повноваження Економічної і Соціальної Ради ООН у сфері захисту прав людини.
29. Функції та повноваження Ради ООН з прав людини в сфері захисту прав людини.
30. Роль Міжнародного Суду ООН у сфері захисту прав людини.
31. Роль Управління Верховного комісару ООН з прав людини в сфері

захисту прав людини.

32. Загальна характеристика конвенційних органів в сфері захисту прав людини (Комітет з прав людини, Комітет проти катувань, Комітет з економічних, соціальних і культурних прав тощо).

33. Загальна характеристика регіональних механізмів захисту прав людини.

34. Повноваження статутних і конвенційних органів Ради Європи у сфері захисту прав людини.

35. Особливості захисту основоположних прав у Європейському Союзі.

36. Забезпечення дотримання прав людини в рамках ОБСЄ.

37. Захист прав національних та мовних меншин у сучасному міжнародному праві.

38. Актуальні питання використання Україною міжнародно-правових інструментів для захисту прав її громадян на тимчасово окупованих територіях.

39. Актуальні питання дипломатичного та консульського права.

40. Система органів зовнішніх зносин.

41. Дипломатичні привілеї та імунітети.

42. Теорії обґрунтування дипломатичного імунітету.

43. Основні критерії відбору при призначенні почесних консулів.

44. Консульські привілеї та імунітети.

45. Право спеціальних місій: актуальні питання теорії та практики.

46. Актуальні проблеми дипломатичного права міжнародних організацій.

47. Актуальні проблеми міжнародного матеріального кримінального права.

48. Актуальні проблеми міжнародного процесуального кримінального права.

49. Актуальні проблеми міжнародного оперативно-розшукового права.

50. Актуальні проблеми міжнародного пенітенціарного права.

51. Міжнародні та транснаціональні злочини: порівняльна характеристика.

52. Юрисдикція Міжнародного кримінального суду.

53. Невиконання Російською Федерацією зобов'язань з прав людини на тимчасово окупованій нею території України.

Рекомендовані джерела:

Нормативні:

1. Статут Організації Об'єднаних Націй 1945 р. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/995_01 О#Text
2. Декларація про принципи міжнародного права, що стосуються дружніх відносин та співробітництва між державами відповідно до Статуту Організації Об'єднаних Націй 1970 р. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/995_569#Text
3. Заключний акт Наради з безпеки та співробітництва в Європі 1975 р. URL:

- https://zakon.rada.gov.Ua/laws/show/994_055#Text
4. Віденська конвенція про дипломатичні зносини 1961 р. URL: https://zakon.rada.gov.Ua/laws/show/995_048#Text
 5. Віденська Конвенція про консульські зносини 1963 р. URL: https://zakon.rada.gov.Ua/laws/show/995_047#Text
 6. Віденська конвенція про право міжнародних договорів 1969 р. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/995_118#Text
 7. Віденська конвенція про право договорів між державами та міжнародними організаціями або між міжнародними організаціями 1986 р. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/995_a04#Text
 8. Загальна декларація прав людини 1948 р. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/995_015#Text
 9. Міжнародний пакт про громадянські та політичні права 1966 р. URL: https://zakon.rada.gov.Ua/laws/show/995_043#Text
 10. Міжнародний пакт про економічні, соціальні та культурні права 1966 р. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/995_042#Text
 11. Конвенція про захист прав людини і основоположних свобод 1950 р. URL: https://zakon.rada.gov.Ua/laws/show/995_004#Text
 12. Конвенція про права дитини 1989 р. URL: https://zakon.rada.gov.Ua/laws/show/995_021#Text
 13. Конвенція Організації Об'єднаних Націй про ліквідацію всіх форм дискримінації щодо жінок 1979 р. URL: https://zakon.rada.gov.Ua/laws/show/995_207#Text
 14. Міжнародна конвенція про ліквідацію всіх форм расової дискримінації 1965 р. URL: https://zakon.rada.gov.Ua/laws/show/995_105#Text
 15. Конвенція про запобігання злочину геноциду та покарання за нього 1948 р. URL: https://zakon.rada.gov.Ua/laws/show/995_155#Text
 16. Конвенція проти катувань та інших жорстоких, нелюдських або таких, що принижують гідність, видів поводження і покарання 1984 р. URL: https://zakon.rada.gov.Ua/laws/show/995_085#Text
 17. Європейська соціальна хартія (переглянута) 1996 р. URL: https://zakon.rada.gov.Ua/laws/show/994_062#Text
 18. Європейська конвенція про запобігання катуванням чи нелюдському або такому, що принижує гідність, поводженню чи покаранню 1987 р. URL: https://zakon.rada.gov.Ua/laws/show/995_068#Text
 19. Рамкова конвенція про захист прав національних меншин 1995 р. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/995_055#Text
 20. Конвенція про мирне розв'язання міжнародних зіткнень (І Гаазька конвенція) 1907 р. URL: https://zakon.rada.gov.Ua/laws/show/995_938#Text
 21. Загальний акт про мирне вирішення міжнародних спорів від 26 вересня 1928 р. з поправками, внесеними Генеральною Асамблеєю ООН від 28 квітня 1949 р. URL: https://zakon.rada.gov.Ua/laws/show/995_f68#Text
 22. Манільська декларація про мирне вирішення міжнародних спорів 1982 р..

- URL: https://zakon.rada.gov.Ua/laws/show/995_568#Text
23. Конвенція з примирення і арбітражу в рамках НБСЄ 1992 р. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/995_a11#Text
 24. Конституція України. URL: <https://zakon.rada.gov.Ua/laws/show/254%D0%BA/96-%D0%B2%D1%80#Text>
 25. Закон України «Про міжнародні договори України» 2004 р. URL: <https://zakon.rada.gov.Ua/laws/show/1906-15#Text>
 26. Закон України «Про виконання рішень та застосування практики Європейського суду з прав людини» 2006 р. URL: <https://zakon.rada.gov.Ua/laws/show/3477-15#Text>
 27. Закон України «Про дипломатичну службу» 2018 р. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2449-19#Text>
 28. Закон України «Про засади внутрішньої і зовнішньої політики» 2010 р. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2411-17#Text>
 29. Responsibility of States for Internationally Wrongful Acts 2001. URL: https://legal.un.org/ilc/texts/instruments/english/draft_articles/9_6_2001.pdf
 30. Draft articles on the responsibility of international organizations 2011. URL: https://legal.un.org/ilc/texts/instruments/english/draft_articles/9_11_2011.pdf
 31. Corfu Channel (United Kingdom of Great Britain and Northern Ireland v. Albania) 1949. URL: <https://www.icj-cij.org/en/case/1>
 32. Reparation for Injuries Suffered in the Service of the United Nations 1948. URL: <https://www.icj-cij.org/en/case/4>
 33. Fisheries (United Kingdom v. Norway) 1949. URL: <https://www.icj-cij.org/en/case/5>
 34. Nottebohm (Liechtenstein v. Guatemala) 1951. URL: <https://www.icj-cij.org/en/case/18>
 35. Temple of Preah Vihear (Cambodia v. Thailand) 1959. URL: <https://www.icj-cij.org/en/case/45>
 36. South West Africa (Liberia v. South Africa) 1960. URL: <https://www.icj-cij.org/en/case/47>
 37. North Sea Continental Shelf (Federal Republic of Germany/Netherlands) 1967. URL: <https://www.icj-cij.org/en/case/52>
 38. North Sea Continental Shelf (Federal Republic of Germany/Denmark) 1967. URL: <https://www.icj-cij.org/en/case/51>
 39. Barcelona Traction, Light and Power Company, Limited (Belgium v. Spain) (New Application: 1962) 1962. URL: <https://www.icj-cij.org/en/case/50>
 40. Legal Consequences for States of the Continued Presence of South Africa in Namibia (South West Africa) notwithstanding Security Council Resolution 276 (1970) 1970. URL: <https://www.icj-cij.org/en/case/53>
 41. Western Sahara 1974. URL: <https://www.icj-cij.org/en/case/61>
 42. Interpretation of the Agreement of 25 March 1951 between the WHO and Egypt 1980. URL: <https://www.icj-cij.org/en/case/65>
 43. United States Diplomatic and Consular Staff in Tehran (United States of

- America v. Iran) 1979. URL: <https://www.icj-cij.org/en/case/64>
44. Delimitation of the Maritime Boundary in the Gulf of Maine Area (Canada/United States of America) 1981. URL: <https://www.icj-cij.org/en/case/67>
 45. Military and Paramilitary Activities in and against Nicaragua (Nicaragua v. United States of America) 1984. URL: <https://www.icj-cij.org/en/case/70>
 46. East Timor (Portugal v. Australia) 1991. URL: <https://www.icj-cij.org/en/case/84>
 47. Legality of the Use by a State of Nuclear Weapons in Armed Conflict 1993. URL: <https://www.icj-cij.org/en/case/93>
 48. Legality of Use of Force (Yugoslavia v. United States of America) 1999. URL: <https://www.icj-cij.org/en/case/114>
 49. LaGrand (Germany v. United States of America) 1999. URL: <https://www.icj-cij.org/en/case/104>
 50. Legal Consequences of the Construction of a Wall in the Occupied Palestinian Territory 2003. URL: <https://www.icj-cij.org/en/case/131>
 51. Application of the International Convention on the Elimination of All Forms of Racial Discrimination (Georgia v. Russian Federation) 2008. URL: <https://www.icj-cij.org/en/case/140>
 52. Maritime Delimitation in the Black Sea (Romania v. Ukraine) 2004. URL: <https://www.icj-cij.org/en/case/132>
 53. Accordance with international law of the unilateral declaration of independence in respect of Kosovo. 2008. URL: <https://www.icj-cij.org/en/case/141>
 54. Application of the International Convention for the Suppression of the Financing of Terrorism and of the International Convention on the Elimination of All Forms of Racial Discrimination (Ukraine v. Russian Federation) 2017. URL: <https://www.icj-cij.org/en/case/166>

Основні:

1. Анцилотти Д. Курс международного права. Т. 1: Введение – общая теория. Пер. А.Л. Саккетти, Э.М. Фабрикова; Под ред. Д.Б. Левина. М.: Инostr. Лит., 1961. 457 с.
2. Антонович М.М. Міжнародне публічне право. К.: Вид. дім «КМ Академія»-Алерта, 2003. 308 с.
3. Броунли Я. Международное право: В 2-х кн. Кн. 1. М.: Прогресс, 1977. 538 с.
4. Броунли Я. Международное право: В 2-х кн. Кн. 2. М.: Прогресс, 1977. 507 с.
5. Brownlie I. Principles of Public International Law. Oxford: Oxford University Press, 2008. 7th ed. 838 p.
6. Буткевич В.Г., Мицик В.В., Задорожній О.В. Міжнародне право. Основи теорії: Підручник / За ред. В.Г. Буткевича. К., 2002. 606 с.
7. Буткевич В.Г., Мицик В.В., Задорожній О.В. та ін. Міжнародне право. Основи теорії: Підручник / За ред. В.Г. Буткевича. К., 2004. 816 с.
8. Василенко В.А. Основы теории международного права. К.: Вища школа,

1988. 219 с.
9. Взаємодія міжнародного права з внутрішнім правом України / За ред. В.Н. Денисова. Київ: Юстиніан, 2006.
 10. Гердеген М. Міжнародне право. Переклад з нім. Р. Корнута. К.: К.І.С., 2011. 516 с.
 11. Гроций Г. О праве войны и мира. Три книги, в которых объясняются естественное право и право народов, а также принципы публичного права. М.: Госюриздат, 1956. 868 с.
 12. Dixon M. Textbook on International Law. 7th ed. Oxford: Oxford University Press, 2017. 372 p.
 13. Динь Н.К. Дайе П., Пелле А. Международное публичное право: В 2-х томах. Т. 1. К.: Сфера, 2000. 440 с.
 14. Динь Н.К. Дайе П., Пелле А. Международное публичное право: В 2-х томах. Т. 2. К.: Сфера, 2001. 410 с.
 15. Koskenniemi. M. The Gentle Civilizer of Nations. Cambridge: Cambridge University Press, 2004. 569 p.
 16. Crawford J. Chance, Order, Change: General Course of Public International Law. The Hague: Martinus Nijhoff, 2014. 537 p.
 17. Crawford J. The Creation of States in International Law, 2nd ed. Oxford: Oxford University Press, 2006. 944 p.
 18. Маланчук П. Вступ до міжнародного права за Ейкхерстом. Харків: Консум, 2000. 592 с.
 19. Международное право = Völkerrecht / Вольфганг Граф Витціум и др.; пер с нем., 2-е изд. М.: Инфотропик Медиа, 2015. 1072 с.
 20. Международное право как основа современного миропорядка: Liber Amicorum к 75-летию В.Н. Денисова / Под ред. А.Я. Мельника, С.А. Мельник, Т.Р. Короткого. Киев, Одесса: Фенікс, 2012. 878 с.
 21. Мережко О.О. Проблеми теорії міжнародного публічного та приватного права. К., 2010. 320 с.
 22. Мережко А.А. Наука политики международного права: истоки и перспективы. К.: Юстиниан, 2009. 144 с.
 23. Міжнародне право: підручник / За заг. ред. М.В. Буроменського. К., 2008. 336 с.
 24. Міжнародне публічне право: підручник: у 2 т. / [В. В. Мицик, М. В. Буроменський, О. В. Буткевич та ін.]; за ред. В. В. Мицика. Харків: Право, 2019. Т. 1. Основи теорії. 416 с.
 25. Міжнародне публічне право: підручник: у 2 т. / [В. В. Мицик, М. В. Буроменський, О. В. Буткевич та ін.]; за ред. В. В. Мицика. Харків: Право, 2019. Т. 2. Основні галузі. 624 с.
 26. Оппенгейм Л. Международное право. Том I: Мир. Полутом 1 [Перевод с 6-го английского издания, дополненного Г. Лаутерпахтом] / под редакцией и с предисловием проф. С.Б. Крылова. М.: Государственное издательство иностранной литературы, 1948. 408 с.
 27. Оппенгейм Л. Международное право. Том I: Мир. Полутом 2 / Под ред.

- Крылов С.Б. (Предисл.); Пер.: Ивенский А.Н. М.: Иностранная литература, 1949. 547 с.
28. Сироїд Т.Л. Міжнародне публічне право: підручник. Одеса: Фенікс, 2018. 744 с.
 29. Тимченко Л.Д. Международное право: Учебник. Изд. 3-е, стереотип. Харьков: Консум; Нац. ун-т внутр. дел, 2004. 528 с.
 30. Тимченко Л.Д., Кононенко В.П. Міжнародне право: підручник. К.: Знання, 2012. 631 с.
 31. Тускоз Ж. Міжнародне право. Підручник. К., 1998. 401 с.
 32. Фердросс А. Международное право. [Пер. с нем.] / Под ред. Тункина Г.И. (Предисл.); Пер.: Кублицкий Ф.А., Нарышкина Р.Л. М.: Иностранная литература, 1959. 652 с.
 33. Хименес де Аречага Э. Современное международное право. [Пер. с исп. Ю. И. Папченко]. М.: Прогресс, 1983. 480 с.
 34. Shaw M.N. International law. 8-th edition. Cambridge: Cambridge University Press, 2017. 1033 p.
 35. Енциклопедія міжнародного права: У 3-х томах / редкол.: Ю. С. Шемшученко, В. Н. Денисов (співголови) та ін.; Інститут держави і права ім. В. М. Корецького НАН України. Київ: Академперіодика, 2014-2019.
 36. Юридична енциклопедія. В 6-ти томах. Київ: «Українська енциклопедія» ім. М.П. Бажана, 1998-2004.

Додаткові:

1. Алексидзе Л.А. Некоторые вопросы теории международного права. Императивные нормы. Jus cogens. Тбилиси, 1982. 406 с.
2. Андрейченко С. С. Концепція атрибуції поведінки держави в міжнародному праві. Одеса: Фенікс, 2015. 578 с.
3. Анцелевич Г.А. Международное морское право. К.: Издательский дом «Слово». 2004. 400 с.
4. Алямкін Р.В. Практика міжнародних судових та арбітражних інституцій щодо тлумачення рішень у справах про приналежність території. *Наукові записки Інституту законодавства Верховної Ради України*. 2011. № 4. С. 105-110.
5. Алямкін Р.В. Роль Міжнародного Суду ООН у забезпеченні міжнародного правопорядку: практика врегулювання міжнародних територіальних спорів. *Наукові записки Інституту законодавства Верховної Ради України*. 2010. № 4. С. 83-87.
6. Батлер У. Е. Сравнительное международное право. Идея порівняльного міжнародного права: pro et contra: Збірник наукових праць на честь іноземного члена НАН України та НАПрН України Уільяма Елліотта Батлера / За ред. Ю.С. Шемшученка, О.В. Кресіна; упор. О.В. Кресін, І.М. Ситар. К.; Львів: Ліга-прес, 2015. С. 114-139.
7. Буткевич В. Г. Соотношение внутригосударственного и международного права. К.: Вища школа, 1981. 311 с.
8. Буткевич О. В. Історія міжнародного права. Підручник. К.: Видавництво Ліра-К, 2019. 416 с.

9. Василенко В. А. Ответственность государства за международные правонарушения. К.: Вища школа, 1976. 268 с.
10. Верле Г. Принципы международного уголовного права: учебник. Пер. с англ. С.В. Саяпина. М.: ТрансЛит, 2011. 910 с.
11. Денисов В. Н. Абсолютна відповідальність у міжнародному праві (тенденції розвитку). Держава і право у світлі сучасної юридичної думки: збірник наукових праць на пошану академіка Ю. С. Шемшученка: До 75-річчя від Дня народження. К.: Юридична думка, 2010. С.426-435.
12. Денисов В. Н. Вхідження незалежної держави Україна в систему сучасного міжнародного правопорядку. *Право України*. 2012. № 3-4 С. 51- 66.
13. Денисов В. Н. Гуго Гроцій о мировом порядке и современность. Идеи мира и сотрудничества в современном международном праве: сборник трудов, посвященных 100-летию со дня рождения В. М. Корецкого. К.: Наукова думка, 1990. С. 23-60.
14. Денисов В. Н. Міжнародний правопорядок у світлі сучасних цивілізаційних викликів. *Правова держава*. Вип. 26. К., 2015 С. 391-401.
15. Денисов В. Н. Міжнародне співтовариство як правова реальність функціонування міжнародних відносин. *Правова держава*. Вип. 28. К., 2017. С. 358-374.
16. Денисов В. Н. Місце і роль доктрини в міжнародному праві. *Правова держава*. К., 2014. Вип. 25. С.255-290.
17. Денисов В. Н. Организация Объединенных Наций как гарант поддержания мира и безопасности. Международное право XXI века: к 80-летию профессора И. И. Лукашука. К.: Проміні, 2006. С. 437-470.
18. Денисов В. Н. Проблема створення публічного порядку в зовнішньополітичній діяльності України. *Суверенітет України і міжнародне право*. К.: Манускрипт, 1995. С. 7-36.
19. Денисов В. Н. Развитие теории и практики взаимодействия международного права и внутреннего права. Реализация международно-правовых норм во внутреннем праве. К.: Наукова думка, 1992. С. 7-24.
20. Денисов В. Н. Система Женевського права в її еволюційному розвитку. *Liber Amicorum* до 55-річчя О.Л. Копиленка К.: 2016. С. 220-229.
21. Денисов В. Н. Статус міжнародних договорів в Конституції України. *Вісник Академії правових наук України*. 1997. № 1. С. 29-36
22. Денисов В. Н., Савчук К. О. Наука міжнародного права в Україні у ХІХ - першій половині ХХ століття: історія становлення та розвитку. *Право України*. 2012. № 3-4 С. 258-267.
23. Денисов В. Н., Фалалєєва Л. Г. Відступ від міжнародно-правових зобов'язань у сфері прав людини в умовах збройного конфлікту та тимчасової втрати контролю над частиною території України. Правові питання деокупації та реінтеграції тимчасово окупованих територій України. *Бюлетень моніторингу законодавства України*. Науково-практичне видання / заг. ред. О. Л. Копиленка; Інститут законодавства Верховної Ради України. Вип. 8. Київ: Вид-во «Людмила», 2020. С. 260-285.

24. Денисов В. Н., Фалалєєва Л. Г. Громадянські права людини крізь призму відступу України від зобов'язань в умовах збройного конфлікту та тимчасової окупації частини її території. *Права людини в Україні та у зарубіжних країнах: проблеми теорії та нормативно-правової регламентації*: колект. монографія / за заг. ред. Н. В. Мішиної. Львів-Торунь: Ліга-Прес, 2020. С. 136-160.
25. Денисов В., Фалалєєва Л. Наднаціональність як правова реальність міжнародної інтеграції. *Право України*. 2018. № 1. С. 214-231.
26. Денисов В. Н., Фалалєєва Л. Г. Наднаціональність. *Енциклопедія міжнародного права* : У 3 т. Редкол. : Ю. С. Шемшученко, В. Н. Денисов (співголови) та ін.; Інститут держави і права ім. В. М. Корецького НАН України. Т. 3 (М–Я). К.: Академперіодика, 2018. С. 286-293.
27. Гавердовский А.С. Имплементация норм международного права. К.: Вища школа, 1980. 320 с.
28. Garcia-Salmones Rovira M. The Politics of Interest in International Law. *The European Journal of International Law*. 2014. Vol 25. № 3. P. 765-793.
29. Гринчак В. А. Дипломатичні засоби мирного врегулювання міжнародних суперечностей. Львів: ЛНУ ім. Івана Франка, 2012. 188 с.
30. Гринчак В. А. Мирні засоби врегулювання міжнародних спорів. Львів: ЛНУ ім. Івана Франка, 2016. 324 с.
31. Гутник В. В. Право на захист в міжнародних кримінальних судах: доктрина та практика. Львів; Харків; Одеса: Фенікс, 2019. 439 с.
32. Задорожній О. В. Міжнародне право в міждержавних відносинах України і Російської Федерації, 1991-2014. К.: К.І.С., 2014. 959 с.
33. Задорожній О. В. Генеза міжнародної правосуб'єктності України. К.: К.І.С., 2014. 688 с.
34. Колісниченко К. С. Ліга Націй у розвитку міжнародного права: монографія. Одеса: Фенікс, 2011. 234 с.
35. Корецький В. М. Избранные труды: В 2-х кн. Кн. 2. К.: Наукова думка, 1989. 416 с.
36. Короткий Т. Р. От «jus inter gentes» к «jus inter civilisatione». *Альманах международного права*. 2010. № 2. С. 138-15.
37. Кресіна І.О., Кресін О.В. Народ як суб'єкт міжнародного права. *Правова держава*. 2016. Вип. 27. С. 182-195.
38. Crawford J.R. *The Creation of States in International Law*. Oxford: Oxford University Press, 2006. 2d. ed. 944 p.
39. Крохмаль В.Г. Объективная правосубъектность международных организаций в связи с теорией признания. Гродно: «ЮрСаПринт», 2019. 148 с.
40. Кулеба Д. Міжнародна правосуб'єктність: теорія та її перспективи. *Альманах международного права*. 2010. № 2. С. 70-83.
41. Марусяк О. В. Анексія Криму Російською Федерацією як злочин агресії проти України. Чернівці: «Місто», 2016. 220 с.
42. Мельник А. Я. Правонаступництво України щодо міжнародних

- договорів СРСР. К.: ТОВ «Видавництво «Юридична думка», 2005. 424 с.
43. Мельник С. А. Односторонние акты государств в современном международном праве. Одесса: Феникс, 2011. 336 с.
 44. Мережко О. О. Право міжнародних договорів: сучасні проблеми теорії та практики. К.: Таксон, 2002. 344 с.
 45. Мицик В. В. Права людини в міжнародному праві. Міжнародно-правові механізми захисту: підручник. К., 2010. 721 с.
 46. Мицик В. В. Права національних меншин в міжнародному праві. К.: Видавничо-поліграфічний центр «Київський університет», 2004. 287 с.
 47. Мьялсоо Л. Советская аннексия и государственный континуитет: международно-правовой статус Эстонии, Латвии и Литвы в 1940-1991 гг. и после 1991 г. Исследование конфликта между нормативностью и силой в международном праве. Тарту: Tartu Ülikooli Kirjastus, 2005. 400 с.
 48. Отрош М. І. Місце і роль Католицької церкви у міжнародному правопорядку. К.; Одеса: Фенікс, 2017. 596 с.
 49. Отрош М. І. Статус Святого престолу в міжнародному праві. Одеса: Фенікс, 2014. 242 с.
 50. Поєдинок О. Р. Фрагментація міжнародного права: наукова конструкція чи реальне явище? *Український часопис міжнародного права*. 2013. № 4. С. 22- 29.
 51. Репецький В. М. Дипломатичне та консульське право. Підручник. 2-ге вид., перероб. і доп. К.: Знання, 2006. 372 с.
 52. Савчук К. О. Елементи принципу територіальної цілісності держави у працях деяких представників вітчизняної науки міжнародного права ХІХ-поч. ХХ ст. *Правова держава*. Вип. 28. К.: Ін-т держави і права ім. В. М. Корецького НАН України, 2017. С. 410-418.
 53. Савчук К. О. Міжнародно-правова кваліфікація агресії Російської Федерації в Криму та на сході України. *Судова апеляція*. № 4(53). 2018. С. 134-148.
 54. Савчук К. О. Міжнародно-правові аспекти визначення характеру агресії Російської Федерації в Донбасі й питання щодо проведення міжнародної миротворчої операції. Політико-правові засади миротворчої операції в Донбасі: світовий досвід для України: Наукова записка / Кресін О.В. (кер. авт. кол., наук, ред.), Проценко І. М., Савчук К. О., Стойко О. М. Київ: Інститут держави і права ім. В.М. Корецького НАН України, 2018. С. 102-128.
 55. Савчук К. О. Принцип непорушності державних кордонів як складова сучасного міжнародного правопорядку. *Держава і право: Збірник наукових праць*. Серія Юридичні науки. Вип. 77. Ін-т держави і права ім. В.М. Корецького НАН України. Київ, 2017. С. 346- 356.
 56. Савчук К. О. Принцип територіальної цілісності держав та непорушності державних кордонів як запорука стабільності міжнародного правопорядку. *Сучасні проблеми міжнародного права. Liber Amicorum до 60-річчя проф. М. В. Буроменського*: монографія / за ред. В. М. Репецького та В.В. Гутника.

- Львів-Одеса, 2017. С. 90-110.
57. Савчук К. О. Проблема мирного розв'язання спорів у вітчизняній науці міжнародного права. *Наукові читання, присвячені пам'яті В.М. Корецького: Збірник наукових праць* / редкол.: Шешученко Ю.С., Бошицький Ю.Л., Чернецька О.В. та ін. К., 2012. С. 111-113.
 58. Савчук К. О. Сучасні наукові підходи до врегулювання питань відновлення територіальної цілісності держави. Політичні та міжнародно-правові механізми деокупації та відновлення територіальної цілісності держави: світовий досвід і Україна: Наукова записка / Кресіна І. О. (кер. авт. кол.), Кресін О. В., Проценко І. М., Савчук К. О., Стойко О. М. К.: Інститут держави і права ім. В.М. Корецького НАН України, 2017. С. 19- 34.
 59. Савчук К. О., Мельничук О. І. Міжнародний суд ООН як засіб мирного розв'язання міжнародних спорів у сучасному міжнародному праві. *Часопис Київського університету права*. 2013. № 4. С. 341-347.
 60. Савчук К.О., Мельничук О.І. Перспективи захисту інтересів України в Міжнародному суді ООН у зв'язку з агресією з боку Російської Федерації. *Часопис Київського університету права*. 2014. № 4. С. 281-285.
 61. Савчук К.О. Шляхи вдосконалення конституційно-правового регулювання застосування норм міжнародного права у внутрішньому правопорядку України. *Правова держава*. Випуск 23. К.: Ін-т держави і права ім. В.М. Корецького НАН України, 2012. С. 436-445.
 62. Savchuk K.O., Protsenko L.M. The Development of the Science of International Law at the Koretsky Institute of State and Law. *JUS GENTIUM. Journal of International Legal History*. Vol 3, № 2. 2018. P. 485-503.
 63. Сандровский К.К. Право внешних сношений. Киев, 1986. 382 с.
 64. Simma V. Universality of International Law from the Perspective of a Practitioner. *The European Journal of International Law*. Vol. 20 №. 2. 2009 P 265-297.
 65. Тарасов О. В. Суб'єкт міжнародного права: проблеми сучасної теорії. Х.: Право, 2014. 512 с.
 66. Turk D. Recognition of States. A Comment. *European Journal of International Law*. 1993. Vol. 4. P. 66-91.
 67. Чайковский Ю. В. Эволюция сущности международного права. *Альманах международного права*. 2010. № 2. С. 92-105.
 68. Цимбрівський Т. С. Принципи територіальної цілісності та непорушності кордонів в сучасному міжнародному праві. Львів, 2009. 144 с.
 69. Фалалеева Л. Г. Идеи миру та співробітництва народів у науковій спадщині В. М. Корецького в контексті реалізації Східного партнерства ЄС. *Міжнародний правопорядок: сучасні проблеми та їх вирішення*. Збірник матеріалів конференції «Міжнародний правопорядок: сучасні проблеми та їх вирішення. До 125-річчя від Дня народження Володимира Михайловича Корецького»; Інститут держави і права ім. В. М. Корецького НАН України, 19 лютого 2015 р. Упорядник І. М. Проценко; За ред. Ю. С. Шемшученка, В. Н. Денисова. Львів: СПОЛОМ, 2015. С. 229-236.
 70. Falalieieva L. The Fundamental Instruments of Social Rights Protection: the

- European Dimension. *European Studies – The Review of European Law, Economics and Politics*. 2018. Volume 5. Wolters Kluwer. P. 113-138.
71. Фалалеева Л. Г. Венеціанська Комісія Ради Європи. *Енциклопедія міжнародного права: у 3 т. / редкол.: Ю. С. Шемшученко, В. Н. Денисов (співголови) та ін.; Інститут держави і права ім. В. М. Корецького НАН України*. Київ: Академперіодика, 2014. Т. 1: А–Д. С. 361-364.
72. Фалалеева Л. Г. Застосування європейських стандартів захисту прав людини: практика ЄС, досвід для України. *Європейські стандарти захисту прав у цивільному судочинстві: випробування часом: Міжнародна науково-практична конференція; Київський національний університет імені Тараса Шевченка, 26 вересня 2014 р.* Київ: ТОВ ВД «Дакор», 2014. С. 347-350.
73. Фалалеева Л. Г. Захист основоположних прав у інтеграційному правопорядку Європейського Союзу: монографія. Київ, 2020. 455 с.
74. Фалалеева Л. Г. Механізми консультацій у рамках військово-політичного та людського вимірів ОБСЄ. *Правова держава*. Випуск 28. Київ: Інститут держави і права ім. В. М. Корецького НАН України, 2017. С. 418-429.
75. Фалалеева Л. Г. Організація з безпеки і співробітництва в Європі. *Енциклопедія міжнародного права: у 3 т. / редкол.: Ю. С. Шемшученко, В. Н. Денисов (співголови) та ін.; Інститут держави і права ім. В. М. Корецького НАН України*. Т. 3: М–Я. Київ: Академперіодика, 2019. С. 439-445.
76. Фалалеева Л. Г. Приєднання Європейського Союзу до Конвенції з прав людини: правова позиція Суду. *Судова апеляція*. 2017. № 3 (48). С. 151-161.
77. Фалалеева Л. Г. Особливості застосування Конвенції про захист прав людини і основоположних свобод у правовому порядку Європейського Союзу. *Право України*. 2017. № 4. С. 108-116.
78. Фалалеева Л. Г. Рада Європи. *Енциклопедія міжнародного права: у 3 т. / редкол.: Ю. С. Шемшученко, В. Н. Денисов (співголови) та ін.; Інститут держави і права ім. В. М. Корецького НАН України*. Т. 3: М–Я. Київ: Академперіодика, 2019. С. 661-666.
79. Фалалеева Л. Г. Роль Венеційської комісії у конституційній модернізації України. *20-річчя Конституції України: національна традиція та європейські стандарти конституціоналізму: міжнар. науково-практична конференція (Київ, 22 червня 2016 р.)*. Київ: Інститут законодавства Верховної Ради України, 2016. С. 209-221.
80. Щокін Ю. В. Міжнародно-правовий звичай: проблеми теорії і практики: монографія. Х.: Право, 2012. 456 с.

Інформаційні ресурси в Інтернеті:

1. Сайт Організації Об'єднаних Націй: <https://www.un.org/en/>
2. Колекція міжнародних договорів ООН: https://treaties.un.org/pages/Home.aspx?clang=_en
3. Сайт Міжнародного Суду ООН: <https://www.icj-cij.org/en>
4. Сайт Постійної палати третейського суду: <https://pca-cpa.org/>
5. Сайт Ради Європи: <https://www.coe.int/en/web/portal>
6. Сайт Європейського суду з прав людини:

<https://www.echr.coe.int/Pages/home.aspx?p=Tiome>

7. Сайт Європейського Союзу: https://europa.eu/european-union/index_en

8. Сайт ОБСЄ: <https://www.osce.org/>

9. Сайт НАТО: <https://www.nato.int/cps/en/natohq/index.htm>

10. Сайт Президента України: <https://www.president.gov.ua/>

11. Сайт Верховної Ради України: <https://www.rada.gov.ua/>

12. Сайт Кабінету Міністрів України: <https://www.kmu.gov.ua/>

13. Сайт МЗС України: <https://mfa.gov.ua/>

14. Сайт міністерства юстиції України: <https://minjust.gov.ua/>